

ความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความไทย
Thai attorneys' understanding of forensic evidences

วชิรพล วิศวจรรยา, ศิริรัตน์ ชูสกุลเกรียง,
ศุภชัย ศุภลักษณ์นารี และ อรทัย เขียวพุ่ม
มหาวิทยาลัยศิลปากร

**Vacherapol Vesavachunya, Sirirat Choosakookriang,
Supachai Supaluknari and Orathai Kheawpum**
Silpakorn University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: vacherapol@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความและการใช้หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญา รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีการแจกแบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในหัวข้อความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ให้กับกลุ่มตัวอย่าง ทนายความที่ได้รับใบอนุญาตว่าความประเภทตลอดชีพจากสภาทนายความทั่วประเทศจำนวน 398 คนที่เข้ารับการอบรมที่สภาทนายความ การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรส่วนบุคคลกับคะแนนระดับความรู้ทางด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยใช้การวิเคราะห์การทดสอบไคสแควร์ ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยระดับความรู้ความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง และจากการวิเคราะห์ค่าไคสแควร์พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญขึ้นอยู่กับอายุและประสบการณ์ในการทำงาน ($p\text{-value} < 0.05$) ในขณะที่ เพศ ระดับการศึกษา สถานที่ในการปฏิบัติงาน ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับความรู้ความเข้าใจด้านนิติวิทยาศาสตร์ ประการสุดท้าย ข้อค้นพบจากการศึกษานี้อาจมีนัยสำคัญต่อสภาทนายความที่วางแผนขยายโครงการฝึกอบรมหลักสูตรเรื่องพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้

คำสำคัญ: นิติวิทยาศาสตร์; พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์; ทนายความ

Abstracts

The objective of this study was to examine Thai attorneys' understanding of forensic evidences and how they used forensic evidence in the criminal cases. This research is qualitative research. The participants were 398 Thai attorneys nationwide who attended training at the Lawyers Council. The surveys were conducted by using questionnaire on general topics of forensic science including attorneys' views concerning the reliability of common forensic disciplines. Descriptive statistics were obtained for all demographic data and the associations of the data with questionnaire scores were assessed with the Chi-Square statistical analysis. The study revealed that Thai attorneys had a moderate level of understanding of forensic evidences as suggestions by their average scores. The Chi-Square statistical analyzed indicated that the scores were significant different depending on participants ages and on work experience. However, there was no association between the scores and gender, education level, or workplace. Finally, these results from this study may have significant implications for Lawyers Council planning to expand scientific evidence training course programs.

Keywords: Forensic Science; Forensic evidences; Attorney

บทนำ

พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์คือการนำเอาความรู้แขนงต่างๆ ในด้านวิทยาศาสตร์มาใช้ประโยชน์ในด้านของกฎหมาย และถูกนำมาใช้พิจารณาคดีในชั้นศาลมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความเที่ยงตรงของผลทดสอบที่ได้จากเครื่องมือ หรือจากผู้เชี่ยวชาญในการตรวจพิสูจน์ ซึ่งพยานหลักฐานมีความน่าเชื่อถือและมีน้ำหนักมากในการพิจารณาคดีของศาล โดยทนายความเป็นหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน บทบาทและหน้าที่ของทนายความในกระบวนการยุติธรรมทนายความคือ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตให้ว่าความ แก่ต่างคู่ความในคดี นับได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการยุติธรรม โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นทนายความอิสระ โดยหากมีประชาชนหรือองค์กรใด ๆ เกิดไม่ได้รับความเป็นธรรม ทนายจะมีหน้าที่ว่าความเพื่อแก้ต่างในคดีนั้น ๆ ให้ตามข้อกฎหมาย ทนายความจะมีหน้าที่คล้ายคลึงกับพนักงานอัยการ มีความแตกต่างกันคือ พนักงานอัยการเป็นทนายความของแผ่นดินซึ่งได้รับเงินเดือนจากรัฐบาล แต่ทนายความจะได้รับเงินจากการว่าจ้างจากบุคคลหรือองค์กรทั่วไปในการว่าความหรือเป็นที่ปรึกษาด้านกฎหมาย ทนายความต้องทำงานร่วมกับอาชีพที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของกระบวนการยุติธรรมอันประกอบด้วย ศาล อัยการ ตำรวจ ทหาร ราชทัณฑ์ผู้พิพากษา ข้าราชการฝั่งกฎหมาย เป็นต้น ต้องติดต่อเพื่อให้คดีความนั้นบรรลุผลสำเร็จไปได้ด้วยดี จึงเห็นได้ว่า กฎหมายจะกำหนดให้ทนายความเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญภายใต้กระบวนการยุติธรรมที่ช่วยพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลย ช่วยปกป้องสิทธิของจำเลยที่พึงได้รับ จนกว่าคดีจะถึงที่สุด อีกทั้งประมวลวิธีพิจารณาความอาญายังกำหนดให้ศาลจัดหาทนายความให้กับจำเลย ระบบกฎหมายของโทษเป็นระบบกล่าวหาว่าเป็นผลให้จำเลยในคดีอาญาต้องพิสูจน์

ความบริสุทธิ์ รวมถึงการพิสูจน์ความผิดในคดีซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของทนายความในคดีที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปใช้เพื่อสนับสนุนคู่ความ หรือใช้ได้แย้งในคดีในการอำนวยการยุติธรรมให้ปรากฏ พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ได้จากเหตุอาชญากรรม เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยในการพิสูจน์ความจริงให้ปรากฏว่าใครเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งมักจะพบในที่เกิดเหตุเสมอ แม้จะถูกทำลายโดยจงใจหรือประมาท กระบวนการทางนิติวิทยาศาสตร์ก็ยังคงแสวงหาพยานหลักฐานได้ เพื่อนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งระบบกฎหมายของไทยเป็นระบบกล่าวหา กล่าวคือ จำเลยมักถูกกล่าวหาโดยข้อกล่าวอ้างจากพนักงานตำรวจและอัยการว่าด้วยการกระทำผิดทางอาญา ซึ่งเป็นผลให้จำเลยในคดีอาญา จำต้องพิสูจน์ข้อกล่าวหาทั้งหลายที่เกิดขึ้นจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าพนักงานตำรวจหรืออัยการ แม้แต่ข้าราชการตุลาการ ในขณะที่จำเลยไม่มีบุคคลใดที่จะช่วยเหลือข้อพิสูจน์ของตนเองได้เลย แตกต่างจากรัฐที่มีอำนาจและบุคคลที่เชี่ยวชาญทางกฎหมายมากกว่าจำเลย จึงทำให้ทนายความของจำเลยมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้วิชาชีพของตนเข้าช่วยเหลือจำเลย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญามีความเท่าเทียมกันในการพิจารณาคดีระหว่างโจทก์และจำเลย

ดังนั้นทนายความจึงมีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นทนายโจทก์หรือจำเลยก็ตาม อีกทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังกำหนดให้ศาลจัดหาทนายความให้กับจำเลย โดยจัดสรรตามการเข้าชื่อของทนายขอแรง ทนายความจึงมีความจำเป็นในการมีความรู้ความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อนำไปใช้ในการต่อสู้คดี โดยการนำไปใช้หรือตรวจสอบข้อเท็จจริงเพื่อให้ความจริงปรากฏ ใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ และนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพื่ออำนวยการยุติธรรมให้ปรากฏต่อศาล จากกรณีปัญหาการพิสูจน์เส้นผมในคดีดัง ได้มีทนายความออกมาแถลงข่าวว่าสามารถตรวจสอบได้โดยใช้เครื่องกำเนิดแสงซินโครตรอน ซึ่งสามารถตรวจสอบและอธิบายได้ในแง่ของนิติวิทยาศาสตร์ (PPTV Online, 2021) และเมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้มีการให้สัมภาษณ์ของทนายเกี่ยวกับรายงานทางนิติวิทยาศาสตร์ของสาเหตุการเสียชีวิตของนักแสดงหญิง ว่าตนไม่ได้มีความรู้ในเรื่องของนิติวิทยาศาสตร์ และอีกทั้งการเข้าถึงพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์นั้นกระทำได้ยาก จนไม่สามารถเข้าถึงได้ เพราะไม่มีข้อกำหนดกำหนดว่าสามารถทำได้ จึงทำให้เกิดปัญหาว่า ทนายความนั้นมีความเข้าใจและมีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในคดีอาญาหรือไม่ เพราะตามกรณีปัญหานั้น บางคนก็กล่าวอย่างหนึ่ง บางคนก็กล่าวอีกอย่างหนึ่ง อ้างว่ารู้ อ้างว่าไม่มีความรู้ รวมถึงปัญหาของการเข้าถึงพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

บทความวิจัยนี้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเข้าใจในพยานหลักฐานของทนายความ เพื่อใช้สำหรับศึกษาความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความ และนำไปเป็นแนวทางการใช้กำหนดการศึกษาเพิ่มเติมในด้านเกี่ยวกับนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้ประกอบวิชาชีพทนายความที่ขึ้นทะเบียนกับสภาทนายความแห่งประเทศไทยประเภทตลอดชีพ จำนวน 77,664 คน (ข้อมูลจากเนติบัณฑิตยสภา ปี พ.ศ. 2563) ขนาดตัวอย่างกำหนดตามสูตร YAMANE1967 ที่ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง 0.05 คือ 398 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่าแบบจำกัดคำตอบ 5 ระดับ มีการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ผลการประเมินค่า Index of item objective Congruence (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยรวมมีค่ามากกว่า 0.8 และด้านความเชื่อมั่น (Reliability) ทดสอบความสอดคล้องและทำการทดลอง คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของคอนบรัชอัลฟา (Cronbach's alpha) มีค่าเท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) ประกอบไปด้วยข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์จำนวน 14 ข้อ โดยในการจัดเก็บผ่านทางสภาทนายความที่มีการอบรมให้กับทนายความทั้งประเทศในการอบรมความรู้ด้านนิติวิทยาศาสตร์ จรรยา และอบรมทนายความอาสา และการทวงหนี้ตามพรบ.ทวงถามหนี้ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลที่มีความสมบูรณ์จำนวน 398 ชุด

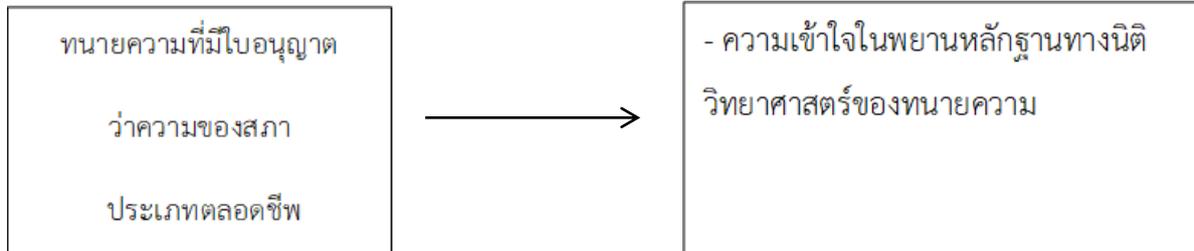
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลข้อมูลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับคะแนนความเข้าใจเกี่ยวกับความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความ

ระดับความเข้าใจ	คะแนน
มากที่สุด	4.01 – 5.00
มาก	3.01 – 4.00
ปานกลาง	2.01 – 3.00
น้อย	1.01 – 2.00
น้อยที่สุด	0.00 – 1.00

กรอบแนวคิดการวิจัย

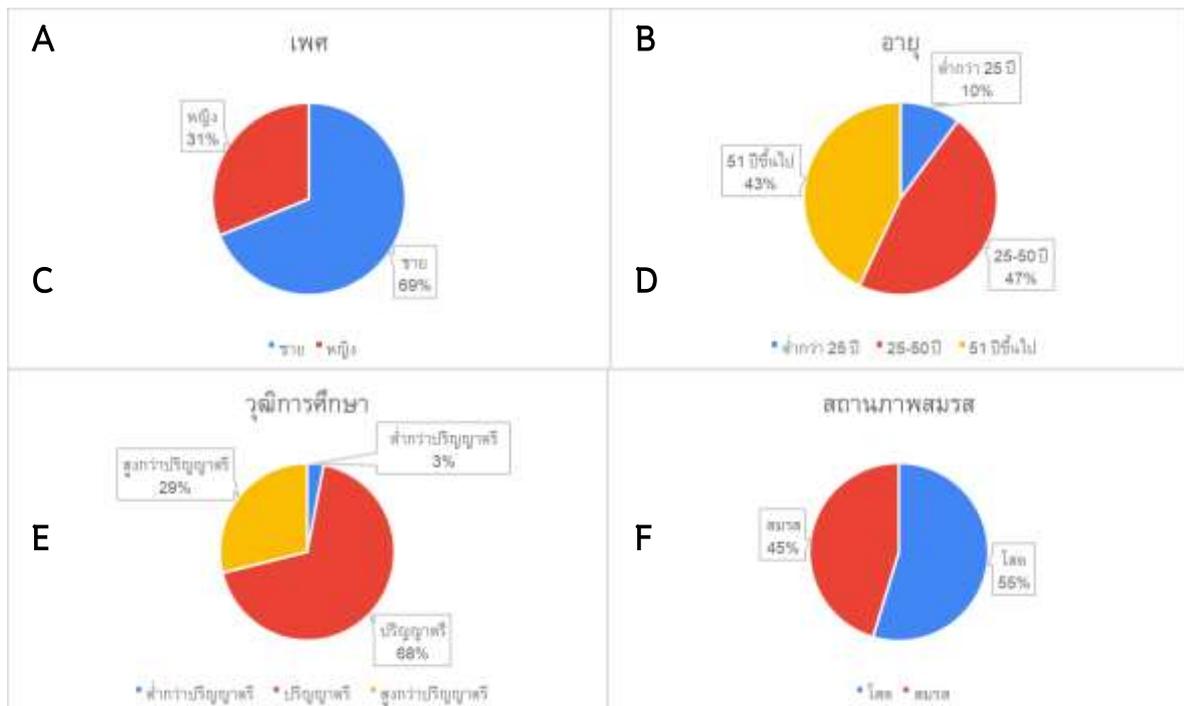
งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งสำรวจในผู้ประกอบวิชาชีพทัศนคติที่ขึ้นทะเบียนกับสภาทัศนคติแห่งประเทศไทยประเภทตลอดชีพ จำนวน 398 ราย ซึ่งมีแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 363 ชุด ซึ่งผู้วิจัยได้แยกข้อมูลที่มีการตอบไม่ครบประเด็นออก โดยมีคุณลักษณะส่วนบุคคลที่ต่างกัันซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นจำนวนร้อยละของแต่ละคุณสมบัติของผู้เข้าร่วมตามภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงแผนภูมิวงกลมแสดงข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมการวิจัย
(A; เพศ, B; อายุ, C; การศึกษา D; สถานภาพสมรส, E; ประสบการณ์ทำงาน, และ F; สถานที่ทำงาน)

จากภาพที่ 2 พบว่าจำแนกข้อมูลของผู้เข้าร่วมวิจัยตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ประสบการณ์การเป็นทนายความ และสถานที่ทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 249 คน (69%) เพศหญิงจำนวน 113 คน (31%) กลุ่มอายุผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีอายุระหว่าง 25-50 ปี จำนวน 175 คน (47%) รองลงมาคือกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไปจำนวน 155 คน (43%) น้อยที่สุดคือกลุ่มอายุ 25 ปีลงมาจำนวน 32 คน (10%) สำหรับระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 11 คน (3%) ปริญญาตรีจำนวน 247 คน (68%) สูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 104 คน (29%) และมีสถานภาพโสดจำนวน 198 คน (55%) สถานภาพสมรสจำนวน 164 คน (45%) โดยมีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี จำนวน 214 คน (59%) 6-10 ปี จำนวน 89 คน (25%) 11 ปีขึ้นไป จำนวน 59 คน (16%) สถานที่ทำงานบริเวณกรุงเทพมหานคร จำนวน 169 คน (47%) และทำงานในส่วนของภูมิภาค จำนวน 193 คน (53%)

ซึ่งจากการให้ทนายความตอบแบบสอบถามทั้งหมด 14 ข้อ โดยแบ่งออกเป็นความเข้าใจในพยานหลักฐานเกี่ยวกับลายนิ้วมือ 4 ข้อ ความเข้าใจในพยานหลักฐานเกี่ยวกับหลักฐานดีเอ็นเอ 3 ข้อ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของพยานหลักฐาน 4 ข้อ และความเข้าใจในหน่วยงานและการจัดเก็บพยานหลักฐาน 3 ข้อ จะได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความ

ความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเข้าใจ
1. ความเข้าใจในพยานหลักฐานเกี่ยวกับลายนิ้วมือ			
1.1 ท่านมีความรู้เรื่องพยานหลักฐานลายนิ้วมือแฝงในระดับใด	2.94	0.99	ปานกลาง
1.2 ท่านทราบวิธีการตรวจสอบลายนิ้วมือแฝง เป็นการตรวจโดยใช้ผู้ตรวจจุดสำคัญและใช้ดูลย์พินิจในระดับใด	2.67	1.08	ปานกลาง
1.3 ท่านคิดว่าพยานหลักฐานลายนิ้วมือแฝงมีความน่าเชื่อถือในระดับใด	3.77	0.86	มาก
2. ความเข้าใจในพยานหลักฐานเกี่ยวกับหลักฐาน DNA			
2.1 ท่านมีความรู้พยานหลักฐาน DNA หรือสารพันธุกรรมในระดับใด	3.28	1.01	มาก
2.2 ท่านทราบวิธีการตรวจพยานหลักฐาน DNA ใช้เครื่องตรวจ DNA ไม่มีการใช้ดูลย์พินิจในระดับใด	3.37	1.04	มาก
2.3 ท่านคิดว่าพยานหลักฐาน DNA มีความน่าเชื่อถือในระดับใด	4.28	0.84	มากที่สุด
3. ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของพยานหลักฐาน			
3.1 ท่านคิดว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความสำคัญและมีผลต่อคดีในชั้นพิจารณาคดีในระดับใด	4.35	0.83	มากที่สุด
3.2 ท่านสามารถให้คำแนะนำกับลูกความในคดีที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับใด	3.17	0.98	มาก
3.3 ท่านมีความเข้าใจเรื่องห่วงโซ่การครอบครองพยานหลักฐานในระดับใด	2.75	1.13	ปานกลาง
3.4 ท่านทราบวิธีการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับใด	2.66	1.19	ปานกลาง
3.5 ท่านคิดว่าท่านมีความรู้เรื่องพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับใด	2.72	1.15	ปานกลาง
4. ความเข้าใจในหน่วยงานและการจัดเก็บพยานหลักฐาน			
4.1 ท่านทราบว่าหน่วยงานทางนิติวิทยาศาสตร์และหน่วยงานทางนิติเวชแยกจากกันโดยชัดเจนในระดับใด	2.67	1.11	ปานกลาง
4.2 ท่านทราบวิธีการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับใด	2.98	1.26	ปานกลาง

ความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความเข้าใจ
4.3 ท่านทราบว่าหน่วยงานจัดเก็บกับหน่วยงานตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นคนละหน่วยงานในระดับใด	2.92	1.06	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางเรื่องความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความ พบว่าระดับความคิดเห็นโดยรวมของทนายความที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความสำคัญของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีผลต่อคดีในชั้นพิจารณาคดี อยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.35 พยานหลักฐาน DNA มีความน่าเชื่อถือมากกว่าพยานหลักฐานอื่นโดยมีค่าเฉลี่ย 4.28 โดยรองลงมาคือพยานหลักฐานลายนิ้วมือแฝงมีความน่าเชื่อถือในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.77 ทราบวิธีการตรวจพยานหลักฐาน DNA ใช้เครื่องตรวจ DNA โดยไม่มีการใช้ดุลพินิจอยู่ในระดับมากโดยค่าเฉลี่ย 3.37 ส่วนวิธีการตรวจพยานหลักฐานลายนิ้วมือแฝงเป็นการตรวจโดยใช้ผู้ตรวจจุดสำคัญและมีการใช้ดุลพินิจอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 2.67 พบว่ามีความรู้พยานหลักฐาน DNA หรือสารพันธุกรรมในระดับมาก ส่วนความรู้เรื่องพยานหลักฐานลายนิ้วมือแฝงในระดับปานกลาง มีความรู้เรื่องหน่วยงานทางนิติวิทยาศาสตร์ และหน่วยงานทางนิติเวชแยกกันโดยชัดเจนอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 2.98 และทราบว่าหน่วยงานจัดเก็บ กับหน่วยงานตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นคนละหน่วยงานในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 2.92 มีความเข้าใจเรื่องห่วงโซ่การครอบครองพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 2.75 และวิธีเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 2.67 รวมถึงทราบวิธีการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลาง โดยมีความเฉลี่ยที่ 2.66 มีความคิดเห็นที่สามารถให้คำแนะนำกับลูกความในคดีที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 3.17 และมีความคิดเห็นว่ามีความรู้เรื่องพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยที่ 2.72

ตารางที่ 3 ค่า p-value จากการหาความสัมพันธ์ระหว่างสถานะภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความ

ค่า p-value	เพศ	อายุ	วุฒิการศึกษา	สถานะภาพสมรส	ประสบการณ์การทำงาน	ภูมิภาคสถานที่ทำงาน
1. ความเข้าใจในพยานหลักฐานเกี่ยวกับลายนิ้วมือ						
1.1 ท่านมีความรู้เรื่องพยานหลักฐานลายนิ้วมือแฝงในระดับใด	0.966	0.218	0.121	0.848	0.001	0.408
1.2 ท่านทราบวิธีการตรวจสอบลายนิ้วมือแฝง เป็นการตรวจโดยใช้ผู้ตรวจจุดสำคัญและใช้ดูลย์พินิจในระดับใด	0.808	<0.0001	0.023	0.868	0.001	0.198
1.3 ท่านคิดว่าพยานหลักฐานลายนิ้วมือแฝงมีความน่าเชื่อถือในระดับใด	0.494	0.124	0.879	0.842	0.056	0.001
2. ความเข้าใจในพยานหลักฐานเกี่ยวกับหลักฐาน DNA						
2.1 ท่านมีความรู้พยานหลักฐาน DNA หรือสารพันธุกรรมในระดับใด	0.405	0.371	0.327	0.830	0.001	0.864
2.2 ท่านทราบวิธีการตรวจพยานหลักฐาน DNA ใช้เครื่องตรวจ DNA ไม่มีการใช้ดูลย์พินิจในระดับใด	0.640	0.264	0.865	0.913	0.050	0.851
2.3 ท่านคิดว่าพยานหลักฐาน DNA มีความน่าเชื่อถือในระดับใด	0.800	0.972	0.712	0.931	0.011	0.0001
3. ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของพยานหลักฐาน						
3.1 ท่านคิดว่าพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความสำคัญและมีผลต่อคดีในชั้นพิจารณาคดีในระดับใด	0.995	0.625	0.660	0.111	0.0146	0.002
3.2 ท่านสามารถให้คำแนะนำกับลูกความในคดีที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับใด	0.426	0.010	0.017	0.799	0.024	0.178
3.3 ท่านมีความเข้าใจเรื่องห่วงโซ่การครอบครองพยานหลักฐานในระดับใด	0.889	0.002	0.657	0.628	0.0001	0.639

ค่า p-value	เพศ	อายุ	วุฒิการศึกษา	สถานะภาพสมรส	ประสบการณ์การทำงาน	ภูมิภาคสถานที่ทำงาน
3.4 ท่านทราบวิธีการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับใด	0.837	0.001	0.151	0.797	0.0001	0.906
3.5 ท่านคิดว่าท่านมีความรู้เรื่องพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับใด	0.741	0.033	0.288	0.690	0.0002	0.319

4. ความเข้าใจในหน่วยงานและการจัดเก็บพยานหลักฐาน

4.1 ท่านทราบว่าหน่วยงานทางนิติวิทยาศาสตร์และหน่วยงานทางนิติเวชแยกจากกันโดยชัดเจนในระดับใด	0.655	0.0002	0.827	0.625	0.151	0.725
4.2 ท่านทราบวิธีการเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในระดับใด	0.949	0.009	0.739	0.890	0.002	0.731
4.3 ท่านทราบว่าหน่วยงานจัดเก็บกับหน่วยงานตรวจพิสูจน์พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ เป็นคนละหน่วยงานในระดับใด	0.789	0.325	0.833	0.515	0.021	0.635

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่าที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพศและสถานภาพสมรสของทนายที่ตอบแบบสอบถามไม่มีความสัมพันธ์กันกับความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความ ทั้งในด้านของพยานหลักฐานเกี่ยวกับลายนิ้วมือ, พยานหลักฐานด้าน DNA, ความสำคัญของหน่วยงานและการจัดเก็บพยานหลักฐาน ในขณะที่อายุ วุฒิการศึกษา และภูมิภาคสถานที่ทำงานมีความสัมพันธ์กันกับความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เป็นบางส่วน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของพยานหลักฐาน และ ความเข้าใจในหน่วยงานและการจัดเก็บพยานหลักฐาน ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอายุของทนายความ เช่นเดียวกันกับประสบการณ์การทำงานในฐานะทนายความมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความในทุกหัวข้อ ไม่ว่าจะเป็น หลักฐานทางด้านลายนิ้วมือ หลักฐาน DNA ความสำคัญ หน่วยงานและการจัดเก็บพยานหลักฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์พบว่า ผู้ประกอบวิชาชีพทนายความที่มีใบอนุญาตตลอดชีพ มีความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ว่ามีความสำคัญในชั้นพิจารณาคดี และมีผลต่อคดีเป็นอย่างมากที่สุด ทนายความเชื่อในพยานหลักฐาน DNA เพราะว่าการตรวจเป็นการใช้เครื่องตรวจ DNA ไม่มีการใช้ดุลพินิจ และมีความรู้เรื่องสารพันธุกรรมในระดับค่อนข้างมาก ส่วนพยานหลักฐานลายนิ้วมือแฝงมีความน่าเชื่อถือรองลงมาแต่ก็ยังมีมีความน่าเชื่อถือมาก เหตุเพราะในการตรวจพิสูจน์ มีการตรวจโดยใช้ผู้ตรวจจุดสำคัญซึ่งมีการใช้ดุลพินิจในการตรวจ ความเข้าใจในเรื่องวิธีการเก็บพยานหลักฐาน วิธีการตรวจพิสูจน์รวมถึงเรื่องของห่วงโซ่การครอบครองพยานหลักฐานมีความเข้าใจน้อยซึ่งอาจเกิดจากการขาดประสบการณ์ในการทำงาน ทนายความไม่รู้เรื่องหน่วยงานต่างๆในการจัดเก็บพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ รวมทั้งหน่วยงานในการตรวจพิสูจน์พยานหลักฐาน จากค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้ในระดับปานกลาง ซึ่งงานนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ **Promwikorn et al. (2018)** วิจัยเรื่อง ความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์: ปัญหา สาเหตุ และแนวทางการพัฒนาสำหรับประเทศไทย พบว่าบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการนำสืบและการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ยังขาดความรู้และความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ อาจเชื่อตามความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญที่เบิกความโดยไม่ทราบถึงข้อจำกัดของวิธีการตรวจพิสูจน์ดังกล่าว และเมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเชิงประชากรของผู้ตอบแบบสอบถามและความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความ พบว่า ประสบการณ์การทำงานและอายุของทนายความมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของทนายความในเกือบทุกหัวข้อ ไม่ว่าจะเป็น หลักฐานทางด้านลายนิ้วมือ หลักฐาน DNA ความสำคัญ หน่วยงานและการจัดเก็บพยานหลักฐาน ซึ่งเนื่องมาจากทนายความที่มีอายุมากและหรือมีประสบการณ์การทำงานนาน มีการทำคดีที่แตกต่างกันออกไป ทำให้ความเข้าใจในพยานหลักฐานที่แตกต่างกันได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ **Wainiphithapong et al. (2022)** ทำงานวิจัยเรื่อง ระดับความรู้ในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์ของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 7 พบว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการสอบสวน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับความรู้และทักษะในการตรวจเก็บวัตถุพยานทางนิติวิทยาศาสตร์

สรุป

ผลการศึกษารูปได้ว่า พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์มีความสำคัญอย่างมากในคดีเกี่ยวข้อง เหตุเพราะเป็นพยานหลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือสูง อาจนำไปสู่การพิสูจน์ความผิดหรือพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของ จำเลยในชั้นพิจารณาคดี ดังนั้นทนายความที่มีความรู้ในพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ย่อมมีบทบาท สำคัญในการอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้น ในการแสวงหาข้อเท็จจริง และดำเนินการทางกฎหมาย เพื่อให้ผล แห่งคดีเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม จากการศึกษาพบว่า ความเข้าใจในพยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ของทนายความยังอยู่ในระดับปานกลาง และยังพบว่ายังขาดความรู้ในเรื่องต่างๆเช่น ห่วงโซ่การ ครอบครองพยานหลักฐาน รวมถึงหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บและหน่วยงานตรวจพิสูจน์ซึ่งมีการ แยกขาดจากกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kaplan et al. (2020) โดยประชาชนทั่วไปยังขาดความเชื่อมั่นใน พยานหลักฐานที่มีการใช้ดุลยพินิจของผู้ตรวจสอบ เมื่อเทียบกับพยานหลักฐานที่ใช้เครื่องมือในการทดสอบ ซึ่ง จะส่งผลต่อการทำงานของทนายความในการให้คำแนะนำกับลูกความในคดี รวมถึงการต่อสู้คดีในชั้นพิจารณา คดี และการแสวงหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ต่างๆ เพื่อนำมาใช้ในคดีในการต่อสู้และสนับสนุนคำ คู่ความ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Garrett et al. (2021) ที่ควรให้มีการศึกษาหรืออบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ความรู้ทางพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ให้กับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อสภาทนายความ

ควรนำผลการศึกษาไปใช้ในการกำหนดแผนการพัฒนาการศึกษาอบรมและให้ความรู้เพิ่มเติมให้กับ ทนายความอย่างเป็นระบบ ระยะยาวอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ 1. ความรู้เกี่ยวกับพยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ รวมถึงกระบวนการในการตรวจพิสูจน์ และ 2. หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางนิติ วิทยาศาสตร์รวมถึงขั้นตอนต่างๆในการติดต่อประสานงาน

2. ข้อเสนอแนะต่อทนายความ ควรรณรงค์พัฒนาตนเองให้มีความรู้ในเรื่องพยานหลักฐานทางนิติ วิทยาศาสตร์ และรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนงานของทนายความในคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับ พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

3. ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปศึกษาต่อในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรดำเนินการศึกษาเรื่องการกำหนด หลักสูตรในการฝึกอบรมให้กับทนายความ ในเรื่องพยานนิติวิทยาศาสตร์อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รวมถึง ปัญหาในการเข้าถึงพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- Chubthaisong, W. & Jarujittipant, P. (2017). Factors Affecting to the Competency of Professional Lawyer. *Journal of MCU Peace Studies*, 5(3), 404-417. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/download/97323/86897/283780>
- Garrett, B. L., Gardner, B. O., Murphy, E., & Grimes, P. (2021). Judges and forensic science education: A national survey. *Forensic science international*, 321, 110714. <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2021.110714>
- Kaplan, J., Ling, S., & Cuellar, M. (2020). Public beliefs about the accuracy and importance of forensic evidence in the United States. *Science & justice : journal of the Forensic Science Society*, 60(3), 263–272. <https://doi.org/10.1016/j.scijus.2020.01.001>
- Paipuk, S. (2016). Legal issues regarding the development of effective criminal lawyers in subduing the country. [Master's thesis, North Bangkok University]. http://www.northbkk.ac.th/research_/themes/downloads/abstract/1503401962_abstract.pdf
- PPTV Online. (2021). ทนายตั้มข้องใจใช้ซินโครตรอนตรวจ DNA เส้นผม. <https://www.pptvhd36.com/news/%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%8D%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1/149005>
- Promwikorn, W., Suwannarangsri, S., Ammawat, K., Buchitchon, S., & Meeboonsalang, N. (2018). Credibility of Forensic Evidence: Challenges, Causes and Solutions for Thailand. *Journal of Southern Technology*, 12 (2), 168-180.
- Ribeiro, G., Tangen, J. M., & McKimmie, B. M. (2019). Beliefs about error rates and human judgment in forensic science. *Forensic science international*, 297, 138–147. <https://doi.org/10.1016/j.forsciint.2019.01.034>
- Sukwiboon, N. (2017). Deverlopment Model of Effective Public Defenders of the Lawyers Council of Thailand. *Journal of Thai Justice System*, 10 (1), 67-84. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JTJS/article/download/246836/167734/862344>
- Wainiphithapong, C., Laoarun, W., & Supalaknari, S. (2022). Levels of Knowledge in Forensic Evidence Collection of Inquiry Officers in Provincial Police Region 7. *Journal of Criminology and Forensic Science*. 8 (1), 45-61.